

KANSALAISSVAIKUTTAMISFOORUMI

Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus

Kuulemisen loppuraportti – marraskuu 2025

*Analyysin ja raportin on laatinut Make.org.
Foorumin toteutti ja moderoinnista vastasi Open Source Politics*

**MAKE.
ORG**

**Open
Source
Politics**

SISÄLLYSLUETTELO

Tiivistelmä.....	sivu 3
1. Johdanto.....	sivu 5
2. Menetelmät.....	sivu 6
3. Yleiskatsaus.....	sivu 8
4. Eniten tuenosoituksia saaneet kannanotot.....	sivu 9
5. Perusteellinen analyysi.....	sivu 13
Sosiaalinen yhteenkuuluvuus ja osallisuus.....	sivu 13
Demokratia ja hallintotapa.....	sivu 15
Ympäristökestävyys ja sosioekonominen kestävyys.....	sivu 17
Hoito- ja koulutusjärjestelmät.....	sivu 21
6. Päätelmät.....	sivu 23

TIIVISTELMÄ

Euroopan komissio keräsi tietoa sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevan strategiansa suunnittelua varten järjestämällä **helmikuun ja marraskuun 2025 välisenä aikana kansalaisvaikuttamisfoorumissa** monikielisen verkkokuulemisen **sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta**. Prosessi koostui neljästä vaiheesta: sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen liittyvien ongelmien määrittäminen *rajausvaiheessa* (helmi–huhtikuussa), *visiointi* (kesä–heinäkuussa), *strategian ideointi* (elo–lokakuussa) ja *sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevan strategian laatiminen yhdessä* (loka–marraskuussa).

Kansalaisvaikuttamisfoorumiin saatiin kaikissa neljässä vaiheessa monenlaisia kannanottoja eri puolilta EU:ta. Näissä kannanotoissa foorumikeskustelun osallistajat kertoivat näkökulmistaan sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden keskeisiin haasteisiin sekä esittivät konkreettisia ja innovatiivisia ideoita, joilla voitaisiin parantaa sukupolvien välistä vuorovaikutusta ja varmistaa, että EU:n päätöksenteossa otetaan johdonmukaisesti huomioon nykyisten ja tulevien sukupolvien edut.

Tässä raportissa esitetään yhteenveto helmikuun ja marraskuun 2025 välisenä aikana käydystä verkkokeskustelusta. Verkkokeskustelu kattoi neljä laajaa ulottuvuutta ja kymmenen erityisaihetta, jotka liittyivät sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden keskeisiin haasteisiin.

Kuulemisen aikana osallistajat korostivat, että **sukupolvien välistä solidaarisuutta** olisi kiireellisesti edistettävä luomalla tilaisuuksia osallistavaan vuoropuheluun sekä torjumalla syrjintää ja varsinkin ikäsyrjintää. He peräänkuuluttivat **tulevaisuuslähtöistä ja osallistavaa hallintotapaa**, jossa päätöksentekoon sisällytetään pitkän aikavälin ajattelu. Näin varmistetaan, että nyt tehtävissä päätöksissä otetaan huomioon nuorten ja tulevien sukupolvien edut. Osallistajat korostivat, että on tärkeää toteuttaa kiireellisiä **ilmastotoimia** ja siirtyä kohti **kestäviä talousmalleja**, joissa painotetaan pitkän aikavälin hyvinvointia, sekä samalla parantaa nuorten työllisyyttä. Osallistajat painottivat, että kaikilla on oltava mahdollisuus **laadukkaisiin julkisiin palveluihin** koko elämänsä ajan. He kannattivat hoitojärjestelmien vahvistamista, perheiden ja yhteisöjen laajempaa tunnustamista tukiverkkoina sekä elinikäistä oppimista edistävien koulutus uudistusten toteuttamista.

Kaiken kaikkiaan osallistajat liittivät nämä politiikan alat johdonmukaisesti laajempiin yhteiskunnallisiin tavoitteisiin ja korostivat, että on kehitettävä samanaikaisesti sosiaalista yhteenkuuluvuutta, ympäristökestävyyttä ja

sosioekonomista kestävyttä, pitkäjänteistä hallintotapaa sekä tasapuolisia julkisia palveluja, jotta voidaan luoda oikeudenmukaisempi ja yhtenäisempi, kaikkien sukupolvien tukena oleva Eurooppa.

1. JOHDANTO

Euroopan komissio käynnisti kansalaisvaikuttamisfoorumissa monikielisen verkkokuulemisen, jonka tarkoituksena oli tukea **sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevan EU:n strategian** laatimista. Kuuleminen oli käynnissä **helmikuusta marraskuuhun 2025** samaan aikaan sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta käsittelevän eurooppalaisen kansalaispaneelin kanssa. Tässä osallistavassa prosessissa kansalaisilla oli mahdollisuus kertoa näkemyksistään ja ideoistaan ja vaikuttaa näin osaltaan toimiin, joilla vahvistetaan sukupolvien välistä solidaarisuutta ja autetaan turvaamaan sekä nykyisten että tulevien sukupolvien edut ja hyvinvointi.

Kuuleminen koostui neljästä vaiheesta: rajaus, visiointi, strategian ideointi ja sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevan strategian laatiminen yhdessä. Näiden vaiheiden avulla prosessissa edettiin haasteiden ymmärtämisestä konkreettisten toimien määrittämiseen. Verkkokuulemiseen saatiin näiden vaiheiden aikana yhteensä **179 kansalaisten kannanottoa**, joihin liittyen esitettiin **132 kommenttia** ja **323 tuenosoitusta**.

Raportissa esitetään analyysi kaikista osallistavan prosessin aikana kerätyistä kannanotoista. Ne on ryhmitelty neljään keskeiseen **ulottuvuuteen**, jotka määritettiin muodostamalla useimmin käsitellyistä **aiheista** temaattisia kokonaisuuksia. Nämä ulottuvuudet ovat 1) sosiaalinen yhteenkuuluvuus ja osallisuus, 2) demokratia ja hallintotapa, 3) ympäristökestävyys ja sosioekonominen kestävyys sekä 4) hoito- ja koulutusjärjestelmät.

Ulottuvuudet kuvaavat kolmea osallistujien määrittämää sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden **keskeistä haastetta: lyhytnäköistä ajattelua** (lyhyen aikavälin politiikka- ja taloustavoitteiden priorisoinnin katsotaan vaarantavan sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden), **syrjäytymistä ja eriarvoisuutta** (osallistujien mukaan syrjintä ja epätasapuoliset mahdollisuudet estävät varsinkin nuoria ja ikääntyneitä osallistumasta kaikilta osin yhteiskuntaan) sekä **riittämätöntä sukupolvien välistä solidaarisuutta** (osallistajat katsovat, että sukupolvien välisten yhteyksien heikkous ja sukupolvien välisen tuen vähäisyys heikentävät sosiaalista yhteenkuuluvuutta).

Raportissa esitellään ensin **menetelmät** ja sen jälkeen **yleiskatsaus** osallistumisen kehityssuunnista sekä yleiskatsaus tuloksista. Raportissa **analysoidaan yksityiskohtaisesti kutakin ulottuvuutta** käsittelemällä jokaista kansalaisten esiin nostamaa **aihetta**. Niiden tueksi raportissa on havainnollistavia lainauksia kansalaisvaikuttamisfoorumista. Viimeinen luku sisältää yhteenvedon ja lyhyen pohdinnan kuulemisen tuloksista.

2. MENETELMÄT

Kansalaisvaikuttamisfoorumeissa käydyn, sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevan keskustelun¹ sisältö analysoitiin käyttäen kolmivaiheista menetelmää. Näin varmistettiin keskustelijoiden kannanottojen tarkka tulkinta ja ideoiden mielekäs ryhmittely sekä pyrittiin löytämään tasapaino temaattisen johdonmukaisuuden ja analyysin syvyyden välillä.

VAIHE 1. Kannanottojen ja kommenttien LAADULLINEN ANALYYSI:

Analyysitiimi määritteli keskustelun ensisijaiset ulottuvuudet soveltamalla teemaperusteista ja induktiivista menetelmää, jossa kullekin kannanotolle määritettiin temaattisia tunnisteita. Näin voitiin eritellä ja priorisoida kansalaisten esiin tuomat keskeiset aiheet.

VAIHE 2. KANNANOTTOJEN ANALYYSI ulottuvuuksittain: Manuaalisesti suoritettussa laadullisessa analyysissä kannanotot ryhmiteltiin temaattisesti kunkin ulottuvuuden teemojen esiintymistiheyden ja merkityksellisyyden perusteella ns. kansalaisten aiheisiin.

VAIHE 3. KOMMENTTIEN JA TUENOSOITUSTEN arviointi: Kun se katsottiin aiheelliseksi, kannanottoja ja kommentteja analysoitiin tarkemmin. Erityistä huomiota kiinnitettiin sellaisiin kannanottoihin, jotka havainnollistivat aihettaan ja ilmensivät kansalaisten näkökulmia erityisellä tavalla.

¹ Kaikki kannanotot ovat saatavilla verkossa osana foorumin avointa dataa, jonka asiasta kiinnostuneet voivat ladata jatkoanalyysia varten.

SANASTO

Osallistuja. Kansalainen, joka on esittänyt foorumissa vähintään yhden kannanoton, kommentin tai tuenosituksen.

Kannanotto. Yksittäinen idea, jonka osallistuja jakaa foorumissa.

Kommentti. Osallistujien kirjallisia reaktioita alkuperäiseen kannanottoon. Kommenteissa jatketaan keskustelua ensin esitetyn idean pohjalta. Niiden avulla osallistujat voivat kommunikoida keskenään.

Tuenosoitus. Ääni, jonka osallistuja antaa kannattamalleen kannanotolle. Kaikille kannanotoille ei ole osoitettu tukea.

Ulottuvuus. Ulottuvuus on yläotsikko, jonka alle kootaan useassa kannanotossa esitettyjä ideoita.

Kansalaisten aihe. Ulottuvuuden alaluokka, joka koostuu useasta kannanotosta.

3. YLEISKATSAUS

LUVUT

Osallistujien kokonaismäärä 25. helmikuuta – 30. marraskuuta 2025.

- **354 041** verkkosivukäyntiä (koko kansalaisvaikuttamisfoorumilla)
- **215 000** kävijää (koko kansalaisvaikuttamisfoorumilla)
- **179** kannanottoa
- **132** kommenttia
- **323** tuenosoitusta

KAIKKI ULOTTUVUUDET JA KANSALAISTEN AIHEET TIIVISTETTYNÄ

Seuraavassa taulukossa esitetään yleiskatsaus määritetyistä **ulottuvuuksista** ja **kansalaisten aiheista**. Luvussa 5 (*Perusteellinen analyysi*) on yksityiskohtainen analyysi kaikista aiheista. Taulukossa esitetään myös kuhunkin ulottuvuuteen ryhmiteltyjen kannanottojen kokonaismäärä (Σ).*

* Useissa kansalaisvaikuttamisfoorumin kannanotoissa käsitellään monenlaisia aiheita, ja ne voivat liittyä useisiin ulottuvuuksiin. Siksi alla olevassa taulukossa mainittu kannanottojen kokonaismäärä voi olla todellista määrää suurempi.

ULOTTUVUUDET	Σ	KANSALAISTEN AIHEET
1. SOSIAALINEN YHTEENKUULUVUUS JA OSALLISUUS	75	1.1. Edistetään sukupolvien välistä solidaarisuutta ja luodaan tilaisuuksia sukupolvien väliseen vuoropuheluun
		1.2. Torjutaan syrjintää ja edistetään yhdenvertaisuutta
2. DEMOKRATIA JA HALLINTOTAPA	59	2.1. Lisätään osallistavaa osallistumista eri sukupolvien edustuksen varmistamiseksi
		2.2. Asetetaan ylisukupolvinen ja pitkän aikavälin ajattelu päätöksenteon keskiöön
3. YMPÄRISTÖKESTÄVYYS JA SOSIOEKONOMINEN KESTÄVYYS	51	3.1. Nähdään ilmastonmuutoksen torjunta ylisukupolvisena vastuuna
		3.2. Edistetään tulevaisuusinvestointeja
		3.3. Parannetaan nuorten työehtoja
		3.4. Taataan ihmisarvoiset elinolot kaikille
4. HOITO- JA KOULUTUSJÄRJESTELMÄT	37	4.1. Vahvistetaan kaikenikäisille tarkoitettuja hoitojärjestelmiä
		4.2. Laajennetaan tasapuolisia mahdollisuuksia laadukkaaseen koulutukseen

4. ENITEN TUENOSOITUKSIA SAANEET KANNANOTOT

Huomautus: tässä osiossa esitettyjen lainauksien osia on **lihavoitu** selkeyden ja korostamisen vuoksi.

Maciej, 26 tuenosoitusta

Otsikko: Ikäsyrijinnän vastainen EU:n toimintasuunnitelma auttaa nuoria ja vanhoja kukoistamaan

Ulottuvuus: **SOSIAALINEN YHTENKUULUVUUS JA OSALLISUUS**

"Tasa-arvon unionin aikaansaamiseksi meidän on **puututtava ikäsyrijintään ja rakenteellisiin esteisiin**, joiden vuoksi kaikenikäisillä ei ole yhdenvertaisia mahdollisuuksia koko elämänsä ajan. On ratkaisevan tärkeää haastaa **syrijivät narratiivit ja käytännöt**, kuten ikäsyrijintä, ja tarkastella uudelleen sosioekonomisia politiikkoja sukupolvien välisen solidaarisuuden ja oikeudenmukaisuuden pohjalta, jotta voimme puuttua yhteiskunnan ja talouden pirstaloituneisuuteen ja hajanaisuuteen. AGE Platform Europe kehottaa sisällyttämään **ikä-tasa-arvon kaikkiin EU:n politiikkoihin ja aloitteisiin**, jotta voidaan varmistaa, että ikääntyvän yhteiskunnan tarpeet ja toiveet täytetään (<https://www.age-platform.eu/areas-of-work/age-equality/>). Tavoitteena on, että oikeudenmukaisuus, osallisuus ja yhteenkuuluvuus toteutuvat läpi elämän ja kaikilla osa-alueilla, oli kyseessä sitten koulutus, työelämä, terveydenhuolto ja hoiva, riittävä toimeentulo tai kansalaisvaikuttaminen ja poliittinen osallistuminen. Ikääntyminen voidaan nähdä mahdollisuutena, varsinkin kriisiaikoina: voimme vahvistaa selviytymiskykyä ja luoda vaurautta vain yhteiskunnassa, jossa kaikenikäiset menestyvät ja jossa ihmisten välisiin eroihin suhtaudutaan keskinäisellä kunnioituksella ja solidaarisuudella. Ikä-tasa-arvon saavuttamiseksi tarvitaan **ikäsyrijinnän vastainen EU:n toimintasuunnitelma**. Suunnitelman olisi oltava erottamaton osa sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevaa EU:n strategiaa ja perustuttava ihmisoikeuksiin, intersektionaalisuuteen, tasa-arvoon sekä sukupolvien sisäiseen ja väliseen solidaarisuuteen. Suunnitelmalla olisi varmistettava, että EU ja sen jäsenvaltiot sitoutuvat johdonmukaisin tavoin yhtäläisten oikeuksien takaamiseen kaikenikäisille, ja sillä olisi edistettävä kestävää kasvua, kilpailukykyä ja yhteenkuuluvuutta."

Nena, kymmenen tuenosoitusta

Otsikko: Ikäsyrijinnän vastainen EU:n toimintasuunnitelma vahvistaa sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta

Ulottuvuus: **SOSIAALINEN YHTENKUULUVUUS JA OSALLISUUS**

"Sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden toteutuminen edellyttää **kaikenikäisten yhdenvertaisuuden** edistämistä. Ikäsyrijintä on ainoa EU:n perussopimusten kattama syrjintäperuste, jota ei ole toistaiseksi huomioitu EU:n poliittisessa toimintaympäristössä.

Sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevan strategian on sisällettävä **ikäsyrijinnän vastainen toimintasuunnitelma**, jolla luodaan etenemissuunnitelma sille, miten eriarvoisuus poistetaan koko elämänkaaren eri vaiheissa ja miten edistetään nuorten ja vanhojen yhdenvertaisuutta. Toimintasuunnitelma korvaisi ageistiset narratiivit ihmisoikeusperustaisella toimintatavalla, joka edistäisi nykyisten syrjinnän vastaisten lakien täytäntöönpanoa sekä parantaisi iän ja muiden ominaisuuksien perusteella eriteltyjen tietojen keräämistä. Toimintasuunnitelmaa sovelletaan yhdessä EU:n nykyisten sukupuolta, vammaisuutta, hlbtqi-ihmisiä, romaneja ja rotua käsittelevien tasa-arvoa koskevien toimintasuunnitelmien tai strategioiden kanssa, mikä monipuolistaa EU:n intersektionaalisia tavoitteita. Strategian tavoitteena on **poistaa kaikki ikäsyrijintään perustuvat käytännöt**, jotka vaikuttavat ihmisarvoon ja perusoikeuksien toteutumiseen eri-ikäisenä. Siihen kootaan tarvittavat resurssit, joiden avulla nuoret ja vanhat voivat hyödyntää potentiaalinsa ja osallistua yhteiskuntaan kattavasti ja yhdenvertaisesti. Strategia ohjaa EU:ta kiinnittämään huomiota eliniän pitenemisen todellisuuteen ja siihen, että yhteiskuntien olisi oltava oikeudenmukaisia, osallistavia ja selviytymiskykyisiä kaikkien sukupolvien kannalta. Sen lisäksi, että ikäsyrijinnän torjunta on ihmisoikeusnäkökulmasta katsottuna välttämätöntä, se on myös keskeinen osa selviytymiskykyisten, osallistavien ja oikeudenmukaisten yhteiskuntien rakentamista.”

Cristiny, kymmenen tuenosoitusta

Otsikko: Harmonian saavuttaminen kaikenikäisten nykyisten ja tulevien sukupolvien välillä monialaisella, pitkäjänteisellä ja osallistavalla hallintotavalla

Ulottuvuus: **DEMOKRATIA JA HALLINTOTAPA**

”EU:ssa, jossa sukupolvet luovat yhdessä menestyvän yhteiskunnan, kaikenikäiset elävät rauhanomaisessa maailmassa, jossa on **hyvinvoiva luonnonympäristö ja toimivat sosioekonomiset järjestelmät**. Niiden avulla ihmiset voivat elää parasta elämäänsä: **saada koulutusta, ruokaa ja asunnon**, liikkua paikasta toiseen käyttämällä julkista liikennettä ja pyöräilemällä sekä saada työpaikan, josta maksettu **palkka riittää** hyvään elämään. Työelämän päättyessä he saavat eläkkeen, jolla he voivat elää ilman taloudellista stressiä. Sama pätee 50 vuoden päästä, kun nämä nuoret jäävät eläkkeelle ja siirtyvät töistä eläkkeelle, ja vielä 50 vuotta myöhemminkin, kun heidän lastenlapsensa ovat samassa tilanteessa. Tämä kaikki edellyttää, että päätöksentekoprosesseissa otetaan huomioon **politiikkojen monialaiset ja pitkän aikavälin vaikutukset** kaikenikäisiin nykyisiin ja tuleviin sukupolviin. Tätä varten EU:n on suunnattava katseensa pidemmälle hyödyntämällä esimerkiksi **strategista ennakointia ja integroitua malleja**. On luotava yhteyksiä eriytyneiden politiikan alojen välille sekä kuultava maallikoita ja erityisesti nuoria, jotka edustavat vielä syntymättömiäkin sukupolvia, jotta voidaan selvittää, mitä tarpeita, pelkoja ja toiveita heillä on nykypäivän ja tulevaisuuden maailman suhteen. Tämän osallistumisen on oltava merkityksellistä, ja sillä on oltava todellinen vaikutus politiikkaan. EU voi ottaa oppia eri puolilta maailmaa saaduista, tulevaisuuslähtöisistä instituutioista ja sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevista esimerkeistä ja kehittää niitä edelleen.”

Lisa, yhdeksän tuenosoitusta

Otsikko: Sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden toteutumiseksi

tarvitaan talousjärjestelmän muutos

Ulottuvuus: **YMPÄRISTÖKESTÄVYYS JA SOSIOEKONOMINEN KESTÄVYYS**

"Sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta on mahdotonta käsitellä kyseenalaistamatta talousjärjestelmämme rakennetta ja tarkoitusta. Talousjärjestelmämme on muutettava sellaiseksi, että se tuottaa **hyvinvointia ihmisille ja planeetalle** nyt ja tulevaisuudessa. Nykypäivän talousparadigma ajaa lyhytnäköistä ajattelua korostamalla taloudessa lyhyen aikavälin BKT-toimenpiteitä ja aineellisen vaurauden kasvua. **Hyvinvoinnin asettaminen taloussuunnittelun ja päätöksenteon keskiöön** tarkoittaa aidosti pitkäjänteistä ja ennaltaehkäisevää toimintatapaa. Sukupolvien välisellä oikeudenmukaisuudella varmistettaisiin, että nykyiset talouspäätökset eivät vahingoita tai rajoita tulevien sukupolvien saatavilla olevia mahdollisuuksia ja resursseja. Sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta vastaavan komission jäsenen tehtävän perustaminen on ollut tärkeä askel tähän suuntaan, mutta lisätyötä tarvitaan, jotta talousjärjestelmien muuttamisen tarve saadaan tosiasiallisesti näkymään komission asialistassa. Inspiraationa voitaisiin käyttää Walesissa annettua tulevien sukupolvien hyvinvointia koskevaa lakia, jossa poliittisen päätöksenteon keskiöön on asetettu seitsemän kokonaisvaltaista hyvinvointitavoitetta ja näiden tavoitteiden saavuttamiseksi on määritelty viisi toimintatapaa. Tulevien sukupolvien edustaja huolehtii siitä, että valtion virastot ottavat vastuun näiden tavoitteiden saavuttamisesta. Muutoksen on kohdistuttava paitsi päätöksenteon asiasisältöön myös päätöksentekotapaan siten, että edistetään kansalaisten merkityksellistä osallistumista poliittisen prosessin kaikkiin vaiheisiin. Tätä kuvaillaan yksityiskohtaisesti hyvinvointitaloutta koskevien politiikkojen suunnitteluoppaassa vastaavien periaatteiden mukaisesti."

Ilenia, yhdeksän tuenosoitusta

Otsikko: EU:n toimintasuunnitelma sukupolvien välistä ja sisäistä menestystä varten

Ulottuvuus: **SOSIAALINEN YHTEENKUULUVUUS JA OSALLISUUS**

"Jotta voimme luoda todellisen tasa-arvon unionin Euroopassa, meidän on **torjuttava** aktiivisesti **ikä syrjintää** ja poistettava esteet, joiden vuoksi kaikenikäisillä ei ole yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia. Ikäsyrjintä vaikuttaa työnsaantimahdollisuuksiin, mahdollisuuksiin saada terveydenhuoltopalveluja sekä koulutus- ja kansalaisvaikuttamismahdollisuuksiin nuorena ja vanhana. AGE Platform Europe kehottaa sisällyttämään ikätasa-arvon kaikkiin EU:n politiikkoihin (<https://www.age-platform.eu/areas-of-work/age-equality/>) ja varmistamaan, että ikääntyvän yhteiskunnan tarpeet ja toiveet täytetään. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevan EU:n strategian tueksi laadittaisiin **ikä syrjinnän vastainen EU:n toimintasuunnitelma**, joka perustuisi ihmisoikeuksiin, intersektionaalisuuteen, tasa-arvoon ja sukupolvien sisäiseen ja väliseen solidaarisuuteen ja **valtavirtaistaisi ikätasa-arvon kaikilla politiikan aloilla**, haastaisi kielteiset stereotyyppitiedotustoimilla ja julkisilla kampanjoilla sekä lisäksi ikääntyneiden vaikutusmahdollisuuksia aktiivisina oikeuksien haltijoina. Toimintasuunnitelmalla myös edistettäisiin ylisukupolvisia ohjelmia, vahvistettaisiin oikeusturvaa ja tuettaisiin tutkimusta, jonka avulla voitaisiin laatia tehokkaita politiikkoja. Hyödyntämällä AGE Platform European asiantuntemusta ja EU-tutkimuksen innovatiivisia

toimintatapoja, kuten FutuRes-hanketta (<https://futu-res.eu/>), EU voi muuttaa ikääntymisen mahdollisuudeksi rakentaa selviytymiskykyistä ja osallistavaa yhteiskuntaa, jossa kaikkien hyvinvointi taataan iästä riippumatta.”

5. PERUSTEELLINEN ANALYYSI

Tässä luvussa tarkastellaan syvällisesti kaikkia neljää ulottuvuutta. Kuhunkin ulottuvuuteen kuuluvia kansalaisten aiheita analysoidaan erikseen ja eri kannanottojen näkökohtia kootaan yhteen. Näiden aiheiden havainnollistamiseksi ja yksityiskohtaisempien näkemysten antamiseksi esitetään myös kannanottoja.

ULOTTUVUUS 1: SOSIAALINEN YHTEENKUULUVUUS JA OSALLISUUS

Tämän ulottuvuuden kannanotoissa käsitellään sukupolvien välisten suhteiden parantamista edistämällä sukupolvien välistä vuoropuhelua ja solidaarisuutta sekä torjumalla ikäsyrjintää ja muita syrjinnän muotoja tasa-arvon ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi.

Kansalaisten aihe 1.1: Edistetään sukupolvien välistä solidaarisuutta ja luodaan tilaisuuksia sukupolvien väliseen vuoropuheluun

Aiheen ANALYYSI

Kannanotoissa kehoitetaan kuromaän umpeen sukupolvien välisiä eroja, vähentämään polarisaatiota sekä edistämään merkityksellistä sukupolvien välistä yhteistyötä ja -kehittämistä. Osallistujat korostavat, että ikäryhmien välisen vuoropuhelun ja vuorovaikutuksen edistämiseksi on tärkeää luoda erilaisia toimintaympäristöjä ja tiloja, kuten kulttuurikeskuksia, yhteisasumisratkaisuja ja ylisukupolvisia hankkeita. Tällaisilla aloitteilla, kuten mentorointihankkeilla ja yhteisötoimilla, voidaan lisätä empatiaa ja keskinäistä ymmärrystä, edistää sukupolvien välistä solidaarisuutta ja tukea kestävien yhteistyö- ja tukiverkostojen kehittämistä.

Esimerkkeinä esiteltävät KANNANOTOT

Friederike, neljä tuenosoitusta

"Eri sukupolvien kannalta oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa eri sukupolvien on tehtävä yhteistyötä paitsi vastataksaan nykypäivän haasteisiin myös luodakseen kestäväen tulevaisuuden. Tätä varten tarvitsemme mielekkäitä mahdollisuuksia käydä sukupolvien

välistä vuoropuhelua, jossa kaikenikäiset ihmiset voivat kohdata, vaihtaa ajatuksia ja saada paremman käsityksen toistensa huolenaiheista.”

Öndercan, ei tuenosoituksia

”Yhteisöaloitteet, kuten paikalliset osallistumistyöpajat, ylisukupolviset kulttuurikeskukset ja yhteistyöhön perustuva kaupunkisuunnittelu, tarjoavat toimintaympäristöjä merkitykselliseen kanssakäymiseen. Niissä kansalaiset voivat jakaa kokemuksiaan, mikä auttaa laatimaan eri sukupolvien monimuotoisia tarpeita vastaavia politiikkoja. Oikeudenmukaisuutta ei kuitenkaan saavuteta pelkästään tuomalla sukupolvet yhteen, vaan on puututtava myös alueelliseen eriarvoisuuteen ja rakenteellisiin eroihin.”

Kansalaisten aihe 1.2: Torjutaan syrjintää ja edistetään yhdenvertaisuutta

Aiheen ANALYYSI

Foorumikeskustelun osallistujat pyytävät usein toimenpiteitä syrjinnän torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Osallistujat korostavat tarvetta torjua kaikenlaista syrjintää, varsinkin ikäsyrjintää, jotta kaikille taataan yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet. Heidän mukaansa on myös tärkeää edistää positiivisia narratiiveja ja torjua stereotyyppioita kyseenalaistamalla aktiivisesti nuorten ja ikääntyneiden negatiivisessa valossa esittäminen tiedotusvälineissä ja julkisessa keskustelussa. He pitävät näitä toimia olennaisina sosiaalisen yhteenkuuluvuuden, keskinäisen kunnioituksen ja sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden edistämiseksi.

Esimerkkeinä esiteltävät KANNANOTOT

Nena, kymmenen tuenosoitusta

”Sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden toteutuminen edellyttää kaikenikäisten yhdenvertaisuuden edistämistä. Ikäsyrjintä on ainoa EU:n perussopimusten kattama syrjintäperuste, jota ei ole toistaiseksi huomioitu EU:n poliittisessa toimintaympäristössä. Sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevaan strategiaan on sisällytettävä ikäsyrjinnän vastainen toimintasuunnitelma, jolla luodaan etenemissuunnitelma sille, miten eriarvoisuus poistetaan elämänkaaren eri vaiheissa ja miten edistetään nuorten ja vanhojen yhdenvertaisuutta.”

Sarah, viisi tuenosoitusta

”Tasa-arvoon perustuvan unionin on tuettava kansalaisiaan heidän koko elämänsä ajan ja kaikenikäisinä. Ikäsyrjintä aiheuttaa kuitenkin merkittäviä esteitä, joiden vuoksi ikääntyneet eivät voi osallistua kattavasti työelämään ja yhteiskuntaan, mikä pahentaa heidän taloudellisia vaikeuksiaan ja aiheuttaa köyhyyttä. Torjumalla näitä syrjiviä käytäntöjä ja edistämällä sukupolvien välistä solidaarisuutta voimme edistää osallistavaa ja tasa-arvoista yhteiskuntaa sekä kestävämpää kasvua ja kilpailukykyistä ja yhtenäistä taloutta.”

ULOTTUVUUS 2: DEMOKRATIA JA HALLINTOTAPA

Tähän ulottuvuuteen liittyvissä kannanotoissa käsitellään sitä, miten voimme parantaa kaikkien sukupolvien osallistumista demokraattisiin järjestelmiimme ja edustusta niissä sekä korvata lyhytnäköisen ajattelun pitkäjänteisellä, ylisukupolvisella päätöksenteolla kaikilla politiikan aloilla.

Kansalaisten aihe 2.1: Lisätään osallistavaa osallistumista eri sukupolvien edustuksen varmistamiseksi

Aiheen ANALYYSI

Kansalaisvaikuttamisfoorumin osallistajat korostavat, että sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden edistämiseksi on tärkeää laajentaa demokraattista osallistumista ja poliittista edustusta, jotta kaikki ikäryhmät voivat osallistua poliittiseen keskusteluun. Tämän saavuttamiseksi osallistajat ehdottavat muun muassa, että perustettaisiin nuorisoneuvostoja, ikääntyneistä koostuvia neuvoa-antavia lautakuntia ja sukupolvien välisiä foorumeja sekä poistettaisiin osallistumisen esteitä alentamalla äänestysikää, edistämällä marginalisoituneille yhteisöille suunnattuja tiedotustoimia ja varmistamalla osallistavien tilojen esteettömyys. Osallistajat korostavat myös tarvetta antaa näille osallistaville foorumeille vaikutusvaltaa, jotta kannanotoilla on todellinen vaikutus päätöksentekoon ja varmistetaan, että kaikkia ääniä todella kuullaan ja että ne otetaan huomioon.

Esimerkkeinä esiteltävät KANNANOTOT

William, seitsemän tuenosoitusta

"Jatkuvaa sukupolvien välistä vuoropuhelua olisi edistettävä siihen tarkoitetuilla demokraattisilla toimintaympäristöillä. Kansalaiskokousten perustaminen paikallisella, kansallisella ja Euroopan tasolla (Ranskassa toteutetun ilmastoäksäksittelevän kansalaispaneelin mallin mukaan) antaisi kaikenikäisille ja eritaustaisille ihmisille mahdollisuuden keskustella yhdessä kiireellisistä yhteiskunnallisista kysymyksistä, kuten ekologisesta siirtymästä, asumisesta ja digitaalisesta osallisuudesta. Näillä kokouksilla on oltava todellista vaikutusvaltaa julkiseen päätöksentekoon, mikä auttaa vahvistamaan yhteisöllisyyttä keskinäisen ymmärryksen ja vastuun jakamisen avulla."

Panayiota, ei tuenosoituksia

"Ehdotan, että sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta ja demokraattista kestävyyttä koskevaa Euroopan komission aloitetta vahvistetaan perustamalla sukupolvien välinen eurooppalainen kansalaisfoorumi, joka toimisi pysyvänä osallistumis- ja neuvontamekanismina EU:n hallinnossa. Foorumin tarkoituksena on varmistaa, että päätöksentekoon sisällytetään järjestelmällisesti kaikkien – myös vielä syntymättömien – sukupolvien pitkän aikavälin edut. Foorumissa nuoret, ikääntyneet, kansalaisjärjestöt ja asiantuntijat kokoontuisivat yhteen antamaan jäsenneiltyä palautetta EU:n strategioista ja lainsäädäntöehdotuksista. Se edistäisi sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta käsittelevän indeksin kehittämistä ja seurantaan, mikä auttaisi EU:ta arvioimaan politiikkojensa pitkän aikavälin vaikutuksia talouteen, yhteiskuntaan ja ympäristöön. Foorumi toimisi myös osaamisen ja hyvien käytäntöjen keskuksena, joka auttaisi paikallis- ja alueviranomaisia soveltamaan eri sukupolvet huomioon ottavia toimintatapoja ja jakamaan eri jäsenvaltioissa käyttöön otettuja innovatiivisia malleja. Tämä mekanismi vahvistaisi lyhyen aikavälin poliittisten syklien ja pitkän aikavälin yhteiskunnallisten tarpeiden välistä politiikkajohdonmukaisuutta, lisäisi demokraattista legitimitettiä osallistavan edustuksen avulla ja edistäisi sukupolvien välistä solidaarisuutta. Tällaisen foorumin perustaminen lujittaisi sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden asemaa EU:n keskeisenä arvona ja auttaisi varmistamaan, että nykypäivänä tehtävät päätökset eivät vaaranna tulevien sukupolvien mahdollisuuksia."

Kansalaisten aihe 2.2: Asetetaan ylisukupolvinen ja pitkän aikavälin ajattelu päätöksenteon keskiöön

Aiheen ANALYYSI

Jotta institutionaalisella tasolla päästään eroon lyhytnäköisestä ajattelusta, kansalaisvaikuttamisfoorumin osallistajat pitävät tärkeänä, että kaikkiin politiikan aloihin sisällytetään pitkäjänteinen ja tulevaisuuteen suuntautunut näkökulma. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että arvioidaan päätösten vaikutuksia eri sukupolviin ja sisällytetään kestävyys, oikeudenmukaisuus ja vastuullisuus hallintoprosesseihin. Osallistajat suosittelevat myös, että ennakkoinnin ja tulevia sukupolvia koskevan vastuuvollisuuden asema vakiinnutetaan esimerkiksi vahvistamalla sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta vastaavan komission jäsenen roolia ja laatimalla talousarvio, jossa otetaan nimenomaisesti huomioon tulevien sukupolvien edut. Näin varmistettaisiin, että nuorten ja tulevien sukupolvien tarpeita puolustetaan johdonmukaisesti kaikilla politiikan aloilla.

Esimerkkeinä esiteltävät KANNANOTOT

Christiny, yhdeksän tuenosoitusta

"Tämä edellyttää, että päätöksentekoprosesseissa otetaan huomioon politiikkojen monialaiset ja pitkän aikavälin vaikutukset kaikenikäisiin nykyisiin ja tuleviin sukupolviin. Tätä varten EU:n

on suunnattava katseensa pidemmälle hyödyntämällä esimerkiksi strategista ennakointia ja integroituja malleja.”

Кирило, ei tuenosoituksia

”Euroopan unionin on asetettava sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus päätöksentekonsa keskiöön. Poliittiset päätökset palvelevat liian usein lyhyen aikavälin etuja ja jättävät huomiotta nykynuoriin – ja tuleviin sukupolviin – kohdistuvat pitkän aikavälin seuraukset. Ilmastomuutos, julkinen velka, digitaalinen sääntely ja väestörakenteen muutokset lisäävät kaikki nuoriin eurooppalaisiin kohdistuvaa taakkaa. Tarvitsemme politiikkoja, joissa etusijalle asetetaan kestävyys, oikeudenmukaisuus ja osallisuus. Tulevaisuusvaikutusten arvioinnit olisi otettava käyttöön kaikessa merkittävässä EU:n lainsäädännössä, jotta varmistetaan, että vielä syntymättömien oikeudet otetaan huomioon. Ilmastopolitiikkaa on nopeutettava lisäämällä nuorten osallistumista, ja julkisessa varainkäytössä olisi painotettava pitkän aikavälin vastuuta, ei lyhyen aikavälin voittoja.”

ULOTTUVUUS 3: YMPÄRISTÖKESTÄVYYS JA SOSIOEKONOMINEN KESTÄVYYS

Tämän ulottuvuuden kannanotoissa korostetaan, että ilmastonmuutos on keskeinen haaste eri sukupolvien kannalta oikeudenmukaisen tulevaisuuden saavuttamisen kannalta, ja pohditaan tapoja edistää tulevaisuuslähtöistä taloudellista toimintaa. Kannanotoissa käsitellään myös nuorisotyöllisyyden kestävyttä ja korostetaan, että on tärkeää taata ihmisarvoiset elinolot kaikille.

Kansalaisten aihe 3.1: Nähdään ilmastonmuutoksen torjunta ylisukupolvisena vastuuna

Aiheen ANALYYSI

Osallistujat ovat samaa mieltä siitä, että ilmastonmuutos on merkittävä uhka sukupolvien väliselle oikeudenmukaisuudelle, koska sen vaikutukset kohdistuvat todennäköisesti suhteettoman paljon nuoriin ja tuleviin sukupolviin. Kannanotoissa korostetaan, että yksi olennaisista ylisukupolvisista vastuista on toteuttaa kiireellisiä ja tehokkaita toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Tämä kattaa myös esimerkiksi talouden hiilestä irtautumisen ja ilmastoystävälliseen liikenteeseen tehtävät investoinnit. Osallistujien mukaan tarvitaan myös kaikki ikäryhmät mukaan innostavaa, monialaista, kattavaa ja osallistavaa toimintatapaa, jolla varmistetaan kaikilla tasoilla kestävä siirtymä ja edistetään tunnetta yhteisestä vastuusta.

Esimerkkeinä esiteltävät KANNANOTOT

Revo Prosperidad Sostenible, neljä tuenosoitusta

"Sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta vastaavan komission jäsenen on varmistettava, että tulevat sukupolvet saavat mahdollisimman vähän vahinkoja aiheuttavan ilmaston. Sen vuoksi on tarpeen varmistaa, että eri aloista vastaavien komission jäsenten politiikat, joilla toteutettavilla toimilla tai toimimatta jättämisellä voi olla vaikutusta hiilestä irtautumiseen, eivät estä tai viivytä EU:n talouden hiilestä irtautumista. Sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta vastaava komission jäsen seuraa Euroopan komission toimia, ja hänen on tehtävä parannusehdotuksia tai varoitettava, jos nämä toimet ovat hiilestä irtautumista ja yleisesti kestävästä kehityksestä koskevien tavoitteiden vastaisia."

Valeriia, kaksi tuenosoitusta

"Yksi osa-alue, jolla sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen on puututtava kiireellisesti, on ilmastopolitiikka. Ilmastonmuutos on kiireellisin esimerkki lyhyen aikavälin päätösten tuhoisista pitkän aikavälin seurauksista. Näillä seurauksilla on pitkäaikaisin vaikutus nuorten elämään, mutta he eivät useinkaan pääse vaikuttamaan niiden ratkaisemiseen tärkeisiin poliittikkoihin. EU:n ilmastostrategiaan on tehtävä selvä muutos: etusijalle on asetettava pitkän aikavälin vaikutukset välittömän poliittisen tai taloudellisen helppouden sijaan."

Kansalaisten aihe 3.2: Edistetään tulevaisuusinvestointeja

Aiheen ANALYYSI

Ilmastonmuutoksen torjumisen lisäksi osallistujat pitivät yhtenä keinona edistää sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta tulevaisuusinvestointien lisäämistä. He kehottavat selvittämään vaihtoehtoisia talousmalleja, joissa kannustetaan pitkän aikavälin ajatteluun ja huomioidaan tasapuolisesti ekologinen kestävyys, sosiaalinen tasapuolisuus ja talouden häiriönsietokyky pelkän BKT:n sijaan. Osallistujat pitivät tärkeänä, että näiden taloussiirtymien suunnitteluun otetaan mukaan kaikki sukupolvet ja että edistetään yhteistä vastuuta ja varmistetaan kestävä sosiaalinen yhteenkuuluvuus.

Esimerkkeinä esiteltävät KANNANOTOT

Katy, neljä tuenosoitusta

"Aidon sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden takaamiseksi on siirryttävä pois rajattomaan kasvuun perustuvista talousmalleista. Kasvun jälkeisessä eurooppalaisessa toimintamallissa myönnetään, että vauraus ei voi perustua luonnonvarojen liialliseen käyttöön, ekologiseen tuhoon, eriarvoisuuden syventämiseen ja palkattoman hoitotyön aliarvostukseen. Nämä kaikki heikentävät tulevien sukupolvien hyvinvointia. Todellinen sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus tarkoittaa elämistä maapallon kestävyysrajojen mukaisesti sekä resurssien jakamista ajallisesti oikeudenmukaisesti. Tämä edellyttää, että BKT:n kasvuun tähtäävän ensisijaisen tavoitteen sijaan keskeisenä poliittikatavoitteena

aletaan pitää hyvinvointia ja huolenpitoa. Julkisissa investoinneissa etusijalle on asetettava sosiaalinen ja ekologinen selviytymiskyky – hoitotyö, koulutus ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen – sen sijaan, että tavoitellaan kasvua kasvun vuoksi.”

Silvia, yksi tuenosoitus

”Hyvinvointitalous tarjoaa muutosvoimaisen mallin sen varmistamiseksi, että nykypäivän päätösten seuraukset eivät kaadu tulevien sukupolvien niskaan. Kestämätön talouskasvu aiheuttaa usein pitkällä aikavälillä sosiaali-, terveys- ja ympäristökustannuksia, mikä uhkaa nykyisten ja tulevien sukupolvien hyvinvointia ja maapallon kestävyttä. Hyvinvointitaloudessa ainoana edistyksen mittarina ei pidetä BKT:ta vaan siihen yhdistetään muita indikaattoreita, kuten psyykinen ja fyysinen terveys, ympäristökestävyys ja sosiaalinen tasapuolisuus. Hyvinvointitalouden sisällyttäminen EU:n päätöksentekoon auttaa vastaamaan paremmin nykyisiin haasteisiin ja turvaamaan tulevien sukupolvien tarpeet ja oikeudet.”

Kansalaisten aihe 3.3: Parannetaan nuorten työehtoja

Aiheen ANALYYSI

Kansalaisvaikuttamisfoorumin osallistajat pitävät yhtäläisiä taloudellisia mahdollisuuksia olennaisena tekijänä sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden kannalta. Tämän vuoksi he kannattavat nuorten työolojen parantamista, koulutuksesta työmarkkinoille siirtymisen helpottamista sekä koulutuksen ja työelämän välisten yhteyksien vahvistamista. He peräänkuuluttavat myös oikeudenmukaisia ja osallistuvia rekrytointikäytäntöjä ja työllistymisen esteiden poistamista kaikkien nuorten yhtäläisten mahdollisuuksien varmistamiseksi.

Esimerkkeinä esiteltävät KANNANOTOT

Daniela, viisi tuenosoitusta

”Koulutuksen saatavuuden laajentamisen on kuljettava käsi kädessä opiskelijat ja kokeneet ammattilaiset yhdistävien mentorointiohjelmien sekä ikääntyneiden elinikäisten oppimismahdollisuuksien kanssa. Heikommissa asemassa olevien nuorten varhainen ja jatkuva tuki olisi varmistettava investoinneilla, mutta myös ikääntyneiden panosta oikeudenmukaisemman ja osallistavamman yhteiskunnan luomiseen olisi arvostettava. Edistämällä yhteistyötä ja yhteisiä mahdollisuuksia EU voi helpottaa todellista sosiaalista liikkuvuutta ja varmistaa, että kaikki sukupolvet hyötyvät vauraudesta.”

Mirela, kaksi tuenosoitusta

”Osana nykyisten ja tulevien sukupolvien välistä tasa-arvoa olisi varmistettava, että nuorilla on tasapuoliset mahdollisuudet päästä työelämään opiskelujen tai harjoittelujen jälkeen: – Miksi nuorten, koulutettujen aikuisten on vaikea saada jalansijaa työelämässä? Miksi tie todelliseen itsensä työllistämiseen voi olla pitkään poikki, vaikka takana on hyvä koulutus ja x määrä palkallisia tai palkattomia harjoitteluja, vapaaehtoistöitä ja maisterin tutkintoja? – Miksi monilla korkeakouluilla ei ole yhteyttä työelämään? – Miksi oppisopimusopiskelijat kilpailevat

valmistuneiden kanssa työpaikoista ja minkä tasoista koulutusta todella tarvitaan?”

Kansalaisten aihe 3.4: Taataan ihmisarvoiset elinolot kaikille

Aiheen ANALYYSI

Kansalaisvaikuttamisfoorumin osallistajat pitävät sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden kannalta välttämättömänä, että kaikille sukupolville taataan varma ja riittävä elintaso. Heidän mukaansa on näin ollen tärkeää taata kohtuuhintaisten, laadukkaiden asuntojen saatavuus, parantaa peruspalveluja ja puuttua sosiaaliseen eriarvoisuuteen.

Esimerkkeinä esiteltävät KANNANOTOT

Duarte, ei tuenosoituksia

”Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus on yhä suuremmassa vaarassa Euroopassa. Nuorten elinkustannukset nousevat, asuminen maksaa liikaa ja taloudellinen turvattomuus lisääntyy. Nuorten joukossa opiskelijat muodostavat oman ryhmänsä, jonka erityiset haavoittuvuudet liittyvät suoraan heidän mahdollisuuksiinsa päästä koulutukseen ja suorittaa se loppuun. Energiaköyhyys, asuntojen huono laatu ja opiskelijoiden tukijärjestelmien riittämättömyys heikentävät paitsi opiskelijoiden elinoloja myös heidän oikeuttaan oppia ja osallistua kaikilta osin yhteiskuntaan. – Oikeudenmukainen eurooppalainen toimintatapa edellyttää merkittäviä julkisia investointeja korkeakoulutuksen saatavuuteen, kohtuuhintaisiin ja kestäviin opiskelija-asuntoihin, riittäviin avustuksiin sekä tukipalveluihin, jotka suojelevat opiskelijoita köyhyydeltä. Asumiseen, ilmasto siirtymään ja sosiaaliseen suojeluun liittyvissä poliitikoissa on otettava huomioon nuorten ja opiskelijoiden kohtaamat realiteetit. Sukupolvien välisellä oikeudenmukaisuudella on varmistettava, ettei nykynuorten – varsinkaan nykyisten opiskelijoiden – kannettavaksi jää kohtuutonta taakkaa.”

Diana, ei tuenosoituksia

”Keskusteluissa toistuvat ajatukset oikeudenmukaisuudesta, yhdessä ajattelemisesta ja integraatiosta. Nuorilla ja ikääntyneillä on jo paljon yhteistä. Yksi näistä asioista on köyhyys. Monet eläkeläiset häidin tuskin pärjäävät eläkkeellään elinikäisen työuran jälkeen, ja nuoret tekevät kokopäivätyötä (toivon mukaan opiskelemallaan alalla) mutta eivät saa riittävästi palkkaa voidakseen itsenäistyä tai säästää tulevaa varten. Myös yksinäisyys ja sosiaalisiin verkostoihin liittyvät ongelmat yhdistävät nuoria ja ikääntyneitä. Nuorilla on verkossa miljoonia kavereita ja ympärivuorokautista seuraa, mutta he tuntevat olonsa yksinäisiksi ja omituisiksi, koska he vertaavat itseään verkossa esillä oleviin, näennäisen täydellistä elämää eläviin ihmisiin. Ikääntyneet taas kokevat olevansa irrallaan maailmasta, joka on sysännyt heidät syrjään. He ovat digilukutaidottomia, ja kaikki tuttu heidän arjessaan on mullistunut heistä välittämättä. Osa ikääntyneistä ei saa edes nostettua eläkettään pankista, jos se on tehtävä pankkiautomaatilla. Nuorilla ei ole aikaa nopeatahtisten ja runsaslukuisten tehtävien sekä verkossa vietetyn ajan vuoksi, kun taas ikääntyneillä ei ole ketään, jolla olisi aikaa jutella tai kysyä, miten he voivat. Yhteistä on myös epävarmuus ja toivottomuus. Nuorilla ei ole pitkän aikavälin tulevaisuudennäkymiä, mikä vaikeuttaa esimerkiksi asunnon tai lasten hankkimista. Ikääntyneet taas tietävät, että he ovat elämänsä loppusuoralla ja että he ajatuksistaan ja toiveistaan huolimatta todennäköisesti kuolevat yksin ja/tai saamatta apua yhteiskunnalta, jolla ei ole aikaa tai resursseja käyttää heihin.”

ULOTTUVUUS 4: HOITO- JA KOULUTUSJÄRJESTELMÄT

Tämän ulottuvuuden kannanotoissa käsitellään julkisten palvelujen, kuten hoidon ja koulutuksen, tarjoamisen merkitystä sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden varmistamisessa. Kannanotoissa korostetaan integroitujen hoito- ja tukijärjestelmien tarvetta sekä laadukkaan koulutuksen yhtäläistä saatavuutta.

Kansalaisten aihe 4.1: Vahvistetaan kaikenikäisille tarkoitettuja hoitojärjestelmiä

Aiheen ANALYYSI

Osallistajat vaativat huomattavia investointeja kaikkien ikäryhmien esteettömään hoitoinfrastruktuuriin, joka kattaa terveydenhuollon, sosiaalisen tuen ja yhteisöpohjaiset ratkaisut. He korostavat, että hoito olisi tunnustettava yhteiseksi yhteiskunnalliseksi vastuuksi, jota tuetaan julkisilla palveluilla ja ammattimaisilla hoitotyöntekijöillä sekä tiedostamalla omaishoitotyön merkitys. Kannanotoissa pidetään myös tärkeänä, että keskinäistä tukea edistetään esimerkiksi yhteisasumiseen liittyvillä aloitteilla. Lisäksi osallistajat kannattavat eurooppalaista hoitotakuuta sekä terveydenhuolto- ja sosiaaliturvajärjestelmien rajat ylittävän koordinoinnin parantamista nykypäivän haasteisiin vastaamiseksi.

Esimerkkeinä esiteltävät KANNANOTOT

Marta, kaksi tuenosoitusta

"Väestö harmaantuu enenevässä määrin, emmekä ole valmiita siihen. -- Tällä hetkellä terveysongelmia kohtaavat ikääntyneet joko vetäytyvät sosiaalisesta elämästä ja jäävät kotiin tai muuttavat hoitokotiin, kun heidän kuntonsa heikkenee entisestään. -- Olen vakuuttunut siitä, että yhteisasuminen on hyvä ratkaisu tähän haasteeseen. Kyseessä on yhteisöllisen asumisen tyyppi, jossa ikääntyneet asuvat yhdessä yhteisöllisessä ympäristössä. Yhteisasumisen etuja ovat muun muassa edulliset kustannukset (jaetaan kaikkien asukkaiden kesken), ikääntyneiden tarpeisiin suunnitellut esteettömät tilat, tukipalvelujen (terveydenhuolto, aterianvalmistus, kuljetus) saatavuus, itsenäisyys, yksinäisyyden torjuminen ja viimeisenä muttei vähäisimpänä keskinäinen tuki ja sosiaalinen vuorovaikutus. -- Yhteisasumista olisi kehitettävä kiireellisesti EU:n, jäsenvaltioiden tai paikallishallinnon taloudellisella tuella."

Christos, yksi tuenosoitus

”Meiltä puuttuu infrastruktuuri, jossa haavoittuvuus tunnistetaan yhteiskunnalliseksi vastuuksi, ei yksilön epäonneksi. On luotava integroituja järjestelmiä, joissa tuetut asumispalvelut, mielenterveyspalvelut, joustava hoito ja yhteisöllisyys eivät jää hajanaisiksi palveluiksi vaan ovat koordinoituja oikeuksia. Ilman tätä sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus jää pelkäksi sanahelinäksi. Meidän on ajateltava koko elämänkaarta niin työvoimasuunnittelussa kuin palvelumuotoilussakin. Tämä tarkoittaa hoidon antajien tukemista määrittämällä heille kestävät roolit ja antamalla heille koulutusta sekä sen varmistamista, että järjestelmät vastaavat ajan mittaan muuttuviin tarpeisiin.”

Kansalaisten aihe 4.2: Laajennetaan tasapuolisia mahdollisuuksia laadukkaaseen koulutukseen

Aiheen ANALYYSI

Osallistujat vaativat laajentamaan tasapuolisia mahdollisuuksia laadukkaaseen koulutukseen. Heidän mukaansa tämä luo perustan yhtäläisille mahdollisuuksille, sukupolvien väliselle oikeudenmukaisuudelle ja sosiaaliselle yhteenkuuluvuudelle. He pitävät tärkeänä, että koko elämän ajan kattavan koulutuksen, myös koulujen ulkopuolisen epävirallisen koulutuksen, esteitä poistetaan ja siihen tehtäviä julkisia investointeja lisätään, jotta tasapuoliset oppimisympäristöt ovat kaikkien saatavilla. Osallistujat kehottavat nykyaikaistamaan koulutusta tuleviin tarpeisiin vastaamiseksi esimerkiksi sisällyttämällä tekoäly opetukseen sekä edistämään elinikäistä ja sukupolvien välistä oppimista, jotta kaikenikäiset voivat kehittää potentiaaliaan ja antaa mielekkään panoksen koko elämänsä ajan.

Esimerkkeinä esiteltävät KANNANOTOT

Florinda, kaksi tuenosoitusta

”Julkiset koulut ovat paikka, jossa tulevat sukupolvet voivat opiskella ja omaksua taitoja ja arvoja, mutta opetusmenetelmiä on tarkasteltava perusteellisesti. Juuri nyt on tärkeämpää kuin koskaan uudistaa pedagogisia toimintatapoja innovatiivisilla tavoilla niin, että vastataan kestävyyttä, osallisuutta ja tasapuolisuutta painottavan, nopeasti muuttuvan maailman tarpeisiin. Lisäksi koulutusprosessissa on kuultava nuoria. Heidän äänensä, kokemuksensa ja näkökulmansa ovat avainasemassa kehitettäessä koulujärjestelmää, joka paitsi välittää tietoa myös todella valmistaa tulevaisuuden elämään ja haasteisiin. Julkinen koulutus ei voi olla vain taattu oikeus, vaan siitä on tultava jokaisen saatavilla oleva todellinen mahdollisuus ja paikka, jossa jokainen nuori voi tuoda esiin potentiaalinsa ja osallistua aktiivisesti yhteiskuntaan. Tätä varten oppilaitosten, opettajien ja kansalaisyhteiskunnan on yhdistettävä voimansa koulutuksen uudistamiseksi, jotta se on aidosti kaikkien saatavilla oleva muutoksen ja kasvun tekijä.”

Esther, kaksi tuenosoitusta

”Nuorten hyvä koulutus on investointi parempaan, oikeudenmukaisempaan ja kestävämpään tulevaisuuteen seuraavien 25 vuoden aikana ja senkin jälkeen. Koulutus antaa nuorille tiedot ja taidot, joita he tarvitsevat menestyäkseen elämässä. Siksi koulutus luo pohjan heidän tulevaisuudelleen: se valaa perustan valmistautuneelle ja pätevälle sukupolvelle, joka kykenee vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin. Jos kaikki eurooppalaiset nuoret saavat yhtäläiset mahdollisuudet laadukkaaseen koulutukseen, se auttaa myös lisäämään sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta. Tämä tarkoittaa, että kaikkia sukupolvia kohdellaan oikeudenmukaisesti ja että jokainen saa sosiaalisesta tai taloudellisesta taustastaan riippumatta tarvitsemansa tuen kehittyäkseen. Tasa-arvoisella koulutuksella voimme luoda innovatiivisen, oikeudenmukaisemman ja kestävä yhteiskunnan, jossa kunnioitetaan ja tuetaan kaikkia sukupolvia, kavennetaan sosiaalista eriarvoisuutta ja edistetään yhtäläisiä mahdollisuuksia.”

6. PÄÄTELMÄT

Kansalaisvaikuttamisfoorumin keskustelu sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta oli merkittävä askel sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevan EU:n strategian muotoilussa. Kuten tämä raportti osoittaa, helmikuun ja marraskuun 2025 välisenä aikana toteutetussa osallistavassa verkkoprosessissa saatiin **monipuolinen ja kattava kuva kansalaisten näkemyksistä** eli siitä, miten heidän mukaansa voitaisiin edistää kaikkien sukupolvien kannalta oikeudenmukaista ja kestävä tulevaisuutta.

Kansalaisvaikuttamisfoorumeissa osallistajat keskustelivat monenlaisista sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen liittyvistä aiheista. **SOSIAALINEN YHTEENKUULUVUUS JA OSALLISUUS** -ulottuvuuden kannanotoissa osallistajat peräänkuuluttivat vahvempaa sukupolvien välistä solidaarisuutta ja korostivat keskinäistä ymmärrystä, ikäsyrrjinnän torjumista ja tilaisuuksien luomista sukupolvien väliseen vuoropuheluun ja yhteistyöhön. **DEMOKRATIA JA HALLINTOTAPA** -ulottuvuuden kannanotoissa osallistajat korostivat tarvetta vahvistaa osallistavaa osallistumista ja sisällyttää pitkän aikavälin ajattelu poliittiseen päätöksentekoon. He myös ehdottivat toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että nykyisissä päätöksissä otetaan huomioon tulevien sukupolvien edut. **YMPÄRISTÖKESTÄVYYS JA SOSIOEKONOMINEN KESTÄVYYS** -ulottuvuuden kannanotot toivat esiin, että kansalaisten joukossa on vahva kannatus kiireellisille ilmastotoimille nuorten ja tulevien sukupolvien suojelemiseksi sekä sille, että siirrytään kohti pitkän aikavälin talousmalleja, joissa painotetaan hyvinvointia lyhyen aikavälin kasvun sijaan. Useissa kannanotoissa korostettiin myös nuorten reiluja työllistymismahdollisuuksia. **HOITO- JA**

KOULUTUSJÄRJESTELMÄT -ulottuvuuden kannanotoissa pidettiin tärkeänä, että kaikilla on mahdollisuus saada laadukkaita julkisia palveluja elämänkaaren eri vaiheissa. Osallistajat kehottivat vahvistamaan hoitojärjestelmiä, antamaan enemmän tunnustusta perheille ja yhteisöille tukiverkkoina sekä tekemään koulutusuudistuksia, jotka edistävät elinikäistä oppimista ja joissa otetaan huomioon yhteiskunnan muuttuvat tarpeet.

Kaiken kaikkiaan kuulemisessa korostetaan kiireellistä tarvetta **oikeudenmukaisemmalle, kestävämmälle ja yhtenäisemmälle Euroopalle, joka tukee kaikkia sukupolvia** vastattaessa sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden keskeisiin haasteisiin: **lyhytnäköiseen ajatteluun, syrjäytymiseen ja eriarvoisuuteen** sekä **riittämättömään sukupolvien väliseen solidaarisuuteen**. Osallistajat liittivät johdonmukaisesti tietyt politiikan alat laajempiin yhteiskunnallisiin tavoitteisiin ja korostivat, että on pyrittävä edistämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta, ympäristökestävyyttä ja sosioekonomista kestävyttä, osallistavaa ja pitkäjänteistä hallintotapaa sekä laadukkaiden julkisten palvelujen tarjoamista, jotta nykyisille ja nuorille sukupolville voidaan taata oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus.